

YORDAMGA MUHTOJ BO‘LGAN BOLALARNI TA'LIM TIZIMIGA JALB ETISHDA OTA-ONALAR, OILA VA JAMOATCHILIK BILAN ISHLASH.

Abdug‘afforova Hilola To‘lqin qizi

Jizzax davlat pedagogika universiteti ,

O‘zbek tili va adabiyoti fakulteti

611 23-guruh talabasi

Annotatsiya: Inklyuziv ta’limda yordamga muhtoj bo‘lgan bolalarni ijtimoiy himoya qilishda ota-onalar va jamoatchilik bilan birgalikda ishlash muhim ahamiyatga ega, bolaning jamiyatda yolg‘izlanib qolmasligi, tengdoshlaridan ajralmasligini ta'minlash ustozlarning vazifasi hisoblanadi.

Kalit so‘zlar: Inklyuziv ta’lim, jamiyat, ota-onalar, yordamga muhtoj bolalar, maktab, direktor, yordamchi o‘qituvchi, prinsip, deklaratsiya, BMT, YUNISEF, Prezident, davlat, kasalxona, gospital pedagogika,

Bugungi kunda yurtimizda inklyuziv ta’limga alohida e’tibor qaratilmoqda, chunki yordamga muhtoj bolalarni tengdoshlaridan, hayotdan, uzluksiz ta’limdan qolib ketmasliklari uchun ota-onalar, oila va jamoatchilik bilan ishlash kerak deb hisoblayman.

Kirish

Yordamga muhtoj bolalarni ta’lim tizimiga jalb etishda ota-onalar, oila va jamoatchilikning roli

Jamiyatning taraqqiy etishi har bir bolaning sifatli ta’lim olishi bilan chambarchas bog‘liq. Biroq, nogironligi bor, kam ta’minlangan yoki ijtimoiy himoyaga muhtoj

bolalar ko‘pincha ta‘limdan chetda qolishadi. Ularni ta‘lim tizimiga jalb etishda ota-onalar, oila va jamoatchilik muhim rol o‘ynaydi.

Ota-onalarning roli

Ota-onalar bolaning ta‘lim olishga bo‘lgan qiziqishini shakllantiruvchi eng birinchi va muhim shaxslardir. Ularning farzandlariga nisbatan qo‘llab-quvvatlashi va motivatsiya berishi bolalarning o‘qishga bo‘lgan munosabatini belgilaydi. Ayniqsa, nogironligi bor yoki ijtimoiy muammolarga duch kelgan bolalarga ota-onalar maxsus sharoit yaratishi, ularni psixologik jihatdan qo‘llab-quvvatlashi kerak.

Shuningdek, ota-onalar:

Maktab va pedagoglar bilan doimiy aloqada bo‘lishi,

O‘z farzandlarining qobiliyatlarini aniqlab, ularga mos yo‘nalish tanlashga yordam berishi,

Uyda ta‘lim jarayoniga e‘tibor qaratib, bolalarning bilim olishiga rag‘batlantirishi lozim.

Oilaning ta‘siri

Oilada bolaga yetarlicha mehr berilmasa yoki ta‘lim olish ahamiyati tushuntirilmasa, bola o‘qishga bo‘lgan ishtiyoqini yo‘qotishi mumkin. Shu sababli oila a‘zolari bolaga ta‘limning kelajakdagi o‘rni va imkoniyatlarini tushuntirib, unga ijobiy muhit yaratishi lozim.

Quyidagi omillar oilaning ta‘lim jarayoniga ijobiy ta‘sirini kuchaytiradi:

Kitob o‘qish madaniyatini shakllantirish,

Bolaning qobiliyatlarini rivojlantirishga ko‘maklashish,

arzandning psixologik va ijtimoiy muammolarini yechishda yordam berish.

Jamoatchilikning o'рни

Ta'lim faqat oila va maktab doirasida cheklanib qolmasligi kerak. Jamoatchilikning, xususan, mahallalar, nodavlat tashkilotlar va ko'ngillilarning ham bu jarayonda o'рни katta. Ular yordamga muhtoj bolalar uchun maxsus dasturlar yaratib, ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytirishi mumkin.

Jamoatchilik quyidagilar orqali yordam berishi mumkin:

Xususiy tashkilotlar va xayriya fondlari orqali kam ta'minlangan bolalarga moddiy ko'mak berish,

Nogironligi bor bolalar uchun inklyuziv ta'lim dasturlarini rivojlantirish,

O'quvchilarga bepul ta'lim kurslari, treninglar va psixologik maslahatlar tashkil etish.

Yuqorida ta'kidlaganimizdek, ota-onalar va jamoatchilikda bola shakllanadi. Nogironligi mavjud bo'lgan maxsus yordamga muhtoj bolalarga ta'lim berish davlat siyosati darajasiga ko'tarilayotganligi ham bejizga emas albatta.

Prezidentimiz Shavkat Miromonovich Mirziyoyev ham bu o'rinda kuchli g'amxo'rlik ko'rsatib, shu to'g'risida qonunlar ishlab chiqmoqdalar. Mas'ullar esa qonunlarning amaldagi ijrosini ta'minlash maqsadida faoliyat olib bormoqdalar. Yordamga muhtoj bolalarni ta'lim tizimiga jalb etishda ota-onalar, oila va jamoatchilikning roli

Har bir bola ta'lim olish huquqiga ega bo'lsa-da, turli ijtimoiy, iqtisodiy va jismoniy sabablar tufayli ba'zilar ta'limdan chetda qolmoqda. Ayniqsa, nogironligi bor, yetim yoki kam ta'minlangan oilalarda voyaga yetayotgan bolalar uchun ta'lim olish jarayoni qiyinchilik tug'dirishi mumkin. Ularni ta'lim jarayoniga jalb etish va teng imkoniyatlar yaratish uchun ota-onalar, oila va jamoatchilik birgalikda harakat qilishi lozim.

Ota-onalarning oʻrni

Ota-onalar farzandlarining eng yaqin maslahatchisi va tarbiyachisidir. Bola taʼlim jarayonidan chetda qolmasligi uchun ota-onalar quyidagi vazifalarni bajarishi lozim:

Taʼlimning ahamiyatini tushuntirish – Baʼzi oilalarda ota-onalar farzandlarining oʻqishi muhim emas deb oʻylaydi yoki moddiy qiyinchiliklar sababli ularni maktabga yubormasligi mumkin. Shuning uchun ota-onalarga taʼlimning kelajakdagi ahamiyatini tushuntirish muhim.

Maktab bilan doimiy hamkorlik qilish – Ota-onalar farzandining oʻqish jarayonini nazorat qilib, oʻqituvchilar bilan doimiy aloqada boʻlishi kerak.

Farzandning qiziqishlarini qoʻllab-quvvatlash – Har bir bola oʻziga xos qobiliyat va isteʼdodga ega. Ota-onalar bolalarining qiziqishlarini inobatga olib, ularni mos yoʻnalshga yoʻnaltirishi muhim.

Bundan tashqari, ota-onalar uy sharoitida farzandining taʼlim olishi uchun yetarli shart-sharoit yaratishi, kitoblar bilan taʼminlashi va ragʻbatlantirishi lozim.

Oiladagi muhit va uning taʼlimga taʼsiri

Oila bolaga taʼlim olishga boʻlgan qiziqish va intilishni shakllantiradi. Agar oilada ilmiy muhit boʻlsa, ota-onalar va boshqa oila aʼzolari oʻqish va rivojlanishga eʼtibor qaratsa, bu bolaga ijobiy taʼsir koʻrsatadi. Aksincha, oilaviy muammolar yoki beparvolik taʼlim jarayoniga salbiy taʼsir qilishi mumkin.

Oilada quyidagi omillarga eʼtibor berish zarur:

Kitob oʻqish madaniyatini shakllantirish – Oilada doimiy kitob oʻqish, farzand bilan bilimga oid mavzularda suhbatlashish bola uchun yaxshi motivatsiya boʻladi.

Ijobiy muhit yaratish – Agar oilada zo‘ravonlik yoki nizolar bo‘lsa, bu bolaga ta‘sir qilib, uning bilim olishga bo‘lgan qiziqishini pasaytiradi. Shu sababli, farzandning ruhiy holatiga e‘tibor qaratish muhim.

Bolani ta‘lim jarayonida faol bo‘lishga o‘rgatish – Oilada bolaga faqat dars qilishni emas, balki mustaqil ravishda izlanish, yangiliklarni o‘rganish va qiziqishlarini rivojlantirishni o‘rgatish lozim.

Jamoatchilikning ta‘limga qo‘shadigan hissasi

Jamoatchilik ta‘lim jarayonida muhim rol o‘ynaydi, ayniqsa, yordamga muhtoj bolalarni qo‘llab-quvvatlashda. Mahallalar, nodavlat tashkilotlar, xayriya fondlari va ijtimoiy faollar yordamga muhtoj bolalarning ta‘lim olishini qo‘llab-quvvatlashi mumkin.

Jamoatchilik quyidagi yo‘nalishlarda hissa qo‘shishi mumkin:

Bepul ta‘lim dasturlarini tashkil etish – Kam ta‘minlangan yoki yetim bolalar uchun bepul kurslar, o‘quv markazlari va repetitorlik mashg‘ulotlari tashkil etish.

Nogironligi bor bolalar uchun inklyuziv ta‘lim imkoniyatlarini yaxshilash – Maxsus maktablar yoki inklyuziv ta‘lim muassasalari ochish, ularni zarur texnologiya va metodlar bilan ta‘minlash.

Xayriya va ijtimoiy loyihalar orqali bolalarni qo‘llab-quvvatlash – Moddiy imkoniyati past oilalarning farzandlarini o‘qitish uchun stipendiyalar va grantlar ajratish.

Jamoatchilik nazorati – Maktablarda ta‘lim sifatini oshirish, bolalarning huquqlarini himoya qilish va ularning bilim olish imkoniyatlarini kengaytirish uchun monitoring o‘tkazish.

Davlat organlari va jamoatchilik hamkorligi

Faqat ota-onalar va jamoatchilik emas, balki davlat organlari ham yordamga muhtoj bolalarni ta'lim tizimiga jalb qilish uchun qo'shimcha dasturlar yaratishi lozim. Bu borada quyidagi chora-tadbirlarni amalga oshirish mumkin:

Moddiy yordam dasturlari – Kam ta'minlangan oilalarga bolalarining o'qishi uchun subsidiya yoki yordam ajratish.

Bepul o'quv qurollari va darsliklar bilan ta'minlash – Ba'zi oilalar bolalariga darslik va maktab anjomlari sotib ola olmaydi. Davlat tomonidan bu borada yordam ko'rsatish muhim.

O'qituvchilarning malakasini oshirish – Nogironligi bor yoki ijtimoiy himoyaga muhtoj bolalar bilan ishlash bo'yicha maxsus kurslar tashkil qilish.

Maktablarda qo'shimcha psixologik va pedagogik yordam ko'rsatish – Ayrim bolalar ijtimoiy muammolar yoki oilaviy sharoitlar tufayli ta'lim olishda qiyinchiliklarga duch keladi. Bunday bolalar bilan ishlaydigan mutaxassislarni tayyorlash zarur.

Xulosa

Yordamga muhtoj bolalarni ta'lim tizimiga jalb qilish uchun ota-onalar, oila va jamoatchilik o'zaro hamkorlikda ishlashi zarur. Ota-onalar bolalariga bilim olish muhimligini tushuntirsa, oilaviy muhit ularni rag'batlantirsa va jamoatchilik zarur shart-sharoitlar yaratsa, ta'limdan chetda qolayotgan bolalar soni kamayadi. Shu bois, har bir kishi bu masalaga befarq bo'lmasligi, jamiyatda har bir bolaga ta'lim olish huquqini ta'minlash uchun hissa qo'shishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning 13.10.2020 yildagi "Alohida ta'lim ehtiyojlari bo'lgan bolalarga ta'lim-tarbiya berish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" gi PQ -4860- son qarori

2. Karimov, A " Inklyuziv ta'lim tamoyillari" (O'zbekiston Respublikasi pedagogika institutlari ilmiy maqolalari)
3. O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi rasmiy sayti (www.xtv.uz)
- . Nabiyeva, G.A (2021). "Imkoniyati cheklangan bolalarning ta'lim-tarbiya olishlari"
5. R. Shomaxmudova ." Maxsus va inklyuziv ta'lim " uslubiy qo'llanma. Toshkent 2021-yil.
6. Po'latova P.M. " Maxsus pedagogika " (oligofreno pedagogika) "O'qituvchi" - 2005 y